

Ani v roce 2020 více než polovina pracujících nevydělává dost. Důstojné ohodnocení je ale klíčové i v době pandemie.

tisková zpráva ke zveřejnění výše minimální důstojné mzdy za rok 2020

Minimální důstojná mzda pro Českou republiku za rok 2020 vzrostla a čítá 32 438 Kč hrubého, respektive 37 987 Kč hrubého pro Prahu, zůstává tedy lehce nad aktuálním mzdovým mediánem.

Příjem v takové výši zajišťoval tento rok jednotlivcům pracujícím na plný úvazek a jejich domácnostem, že zvládnou při stávající hladině cen pokrýt výdaje za všechny běžné věci.

Nástroj tzv. **minimální důstojné mzdy (MDM)** poprvé expertky a experti sdružení do *Platformy pro minimální důstojnou mzdu* představili před rokem, v prosinci 2019. Reagovali mimo jiné na fakt, že se v Česku sice již delší dobu **vede debata o zdejších nízkých mzdách a platech**, že však do té doby chyběl způsob tuto skutečnost konkrétněji uchopit.

Používané indikátory chudoby zachycují jen malý segment lidí ohrožených ekonomickou nejistotou. Stranou pozornosti tak dlouhodobě zůstává ta část společnosti, která navzdory tomu, že pracuje na plný úvazek, obtížně pokrývá běžné výdaje. To se podepisuje jak na **jednotlivcích a jejich zdraví, vztazích či vzdělání dětí**, tak na **prosperitě, odolnosti a soudržnosti společnosti** jako celku.

„Z historie i mnoha současných průzkumů víme, že ekonomická a sociální stabilita, a i s tím související pocit spravedlnosti, že je vlastní úsilí společností adekvátně oceněno, jsou důležité pro důvěru ve společenské uspořádání. Bez důstojného materiálního zajištění všech může liberální demokracie jen těžko prosperovat“, říká politoložka Kateřina Smejkalová z expertní Platformy pro MDM.

Minimální důstojná mzda jako základní standard

Minimální důstojná mzda vychází ze zahraničních konceptů tzv. *living wage*. Pokouší se vyčíslit, jak vysoký by měl být příjem, aby z něj lidé byli schopni pokrýt základní, běžné výdaje (*viz definice na konci dokumentu*). Jak vysvětluje odborářka Alena Paukrťová, která se na nástroji podílela: *„Pro mě znamená důstojná mzda to, že pracující máma samoživitelka může zaplatit svým dětem školu v přírodě a nemusí je vyčleňovat z kolektivu, protože na to nemá. A taky se nerozbrečí, když jí zkolabuje pračka nebo lednička, a jde si v klidu koupit novou.“*

Platforma se u každé položky podrobně věnovala definici toho, co je minimální standard, některé z nich staví na odborných doporučeních, jako je složení zdravé výživy nebo míra úspor. *„O detailech jednotlivých položek lze sice vést debatu,“* komentuje výpočet člen expertní platformy, ekonom Jan Bittner, *„považuji ale za málo pravděpodobné, že by bylo možné na některý konkrétní výdaj ukázat jako na nějaký nadstandard a dopočítat se tak k částkám výrazně nižším.“*

České mzdy jsou daleko za evropským průměrem

Minimální důstojná mzda meziročně vzrostla o 975 Kč **na 32 438 Kč**, pro Prahu o 1 137 Kč **na 37 987 Kč**. Ačkoli meziročně vzrostl i mzdový medián (na 31 183 Kč), stále to znamená, že podobně jako loni zhruba **polovina českých pracujících nedosáhne na mzdu pokrývající bez problémů jejich výdaje**. Zejména pro lidi, kteří splácí vlastní bydlení či musí hradit vysoké tržní nájmy, to často

znamená ekonomickou nejistotu, nutnost dodatečné práce na úkor odpočinku či času s rodinou, zadlužování se nebo setrvávání v konfliktních vztazích.

MDM také ukazuje, jak **nízko se u nás pohybují různé typy příjmu, na něž jsou dlouhodobě odkázány chudší domácnosti**. Česká minimální mzda nedosahuje ani poloviny důstojného minima, podobně nízké je nezabavitelné minimum zbývajících k zajištění živobytí skoro milionu lidí v exekucích a insolvenčních řízeních (viz tabulka na konci dokumentu). „Problém je především v dlouhodobosti nízkých příjmů, které přispívají k zacyklení v pasti chudoby nebo dluhů – a frustraci, že nikdo jejich situaci nevidí a neřeší,“ vysvětluje antropoložka a členka Platformy pro MDM Lucie Trlifajová.

Přitom je MDM o necelých **350 euro nižší než platná německá zákonná minimální mzda** a v přepočtu na kupní sílu ji převyšuje jen mírně. To odráží dlouhodobě nízkou hladinu českých mezd ve srovnání se západními členskými státy Evropské unie. „Hrozí, že tyto nerovnosti bude replikovat i aktuálně diskutovaná evropská minimální mzda, pokud by byla stanovena ve vztahu k průměru či mediánu té které země. To by pro státy s nízkým průměrem nebo mediánem, jakým je i ČR, žádné důstojné minimum nezaručovalo,“ komentuje Kateřina Smejkalová.

Proč mluvit o důstojných mzdách v době pandemie?

Vyšší zranitelnost lidí s nízkými příjmy, a potažmo tedy i celé společnosti lze dobře pozorovat především v **krizových situacích, jakou je současná pandemie koronaviru**. Dostatečné úspory jsou klíčové pro to, aby domácnosti byly schopny pokrýt výpadek příjmů nebo zvýšené zdravotní výdaje. Negativní efekty jsou v současnosti asi nejviditelnější u samoživitelek, pandemie ještě znásobila genderové rozdíly v odměňování. Najevo vyšly i další důsledky nízkých mezd: „Když se zaváděla online výuka, vláda očekávala, že všichni mají počítače. To přesně ukazuje, jak vylučující může být, když nemáte něco, co je obecně vnímáno jako standard,“ upozorňuje Lucie Trlifajová.

Nejde ale jen o odolnost vůči bezprostředním negativním dopadům pandemie. „Aktualizací MDM chceme také upozornit na to, že pravděpodobný ekonomický pokles nesmí být záminkou ke snižování mezd,“ popisuje ekonom Bittner. „Naopak musí být **důstojné odměňování v jádru post-covidové ekonomické obnovy**.“ Zajištění dostatečných příjmů domácností stimuluje lokální poptávku, a tedy i místní ekonomiku.

Především je však stěžejní pro to, aby z krize vzešla společnost odolnější vůči těm dalším, nikoliv ještě více destabilizovaná a polarizovaná.

Kontaktní osoby za **Platformu pro minimální důstojnou mzdu**:

Lucie Trlifajová

Centrum pro společenské otázky–SPOT/Sociologický ústav Akademie věd ČR

lucie.trlifajova@centrumspot.cz, +420 608 064 999

Kateřina Smejkalová

Friedrich-Ebert-Stiftung, zastoupení v České republice

katerina.smejkalova@fesprag.cz, +420 734 570 597

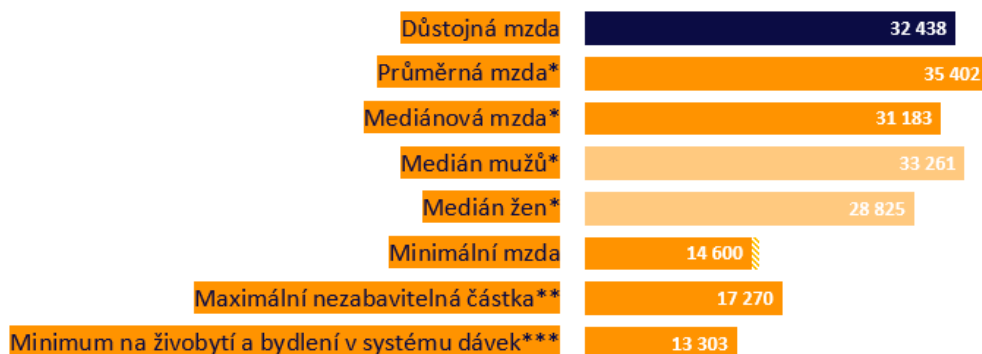
Co je minimální důstojná mzda?

Minimální důstojná mzda vychází ze zahraničních konceptů tzv. *living wage*.

Pokouší se vyčíslit, jak vysoký by měl na základě aktuálních cen za běžné výdaje být příjem, aby je z něj lidé byli schopni pokrýt. Pro tyto účely počítá se standardními výdaji v následujících osmi kategoriích: **bydlení, stravování, oblečení a obuv, doprava, telekomunikace, zdraví a hygiena, volný čas a vzdělávání a úspory**. Kde to bylo možné, vychází propočet z dostupných dat, oficiálních metodik či expertních doporučení. Kromě zcela nezbytných výdajů jako na jídlo či ošacení tak počítá i s dalšími položkami, jejichž pokrytí si vyžaduje běžné zapojení do společnosti.

Více informací na www.dustojnamzda.cz

Český kontext důstojné mzdy

* 3. čtvrtletí 2020 (ČSÚ)

** Maximální nezabavitelná částka při přednostních exekucích (1+1; při hrubé mzdě 45 098 Kč)

*** Součet životního minima a normativních nákladů na bydlení (1+1; obec do 50 tis. obyv.)